

108

Colectia POVESTIRI ȘTIINTIFICO-FANTASTICE

CRIȘAN FĂGERAȘU

**SECRETUL
INGINERULUI
MUȘAT**

EDITATA
DE REVISTA
**ȘTIINȚA
TEHNICĂ**

SECRETUL INGINERULUI MUȘAT

I

Femeia se zvirlă înainte. Mîinile i se încleștară pe raglanul cafeiniu al omului din fața ei.

— Nu te duce. Or să te ucidă!

El zîmbi. Trist și disprețuitor :

— Fie ce-o fi.

Ea îl zgîlțîia, îl ruga din priviri... Era ceva mai înaltă decît el, avea niște ochi albaștri buni și plinși, era mai tină, iar cîteva zbricituri păreau să-i fi apărut abia de cîțiva ani, într-o față încă albă și plină. Il privea ca și cum în afară de acest bărbat nu mai exista nimic pe lume: cu el se va termina totul. Așa se privesc oamenii atunci cînd se află departe de țara și familia lor, cînd unul pentru altul este singurul reazem — și prieten, și iubit, și familie, și patrie, în mijlocul unui imens ocean de înstrăinare.

El mîngîia mîinile încleștate de haină și încerca să se desprindă :

— Lasă-mă, lasă-mă, trebuie...

— Gîndește-te la copii... Eu... tu... putem să murim... sintem gata — dar copiii ?

Pe fața slabă și smeadă a bărbatului se iviră două dire amare; porneau de la umerii obrajilor și se pierdeau în bărbia crispată.

— Cu teama n-o să ajungem nicăieri...

Ușa se deschise brusc și omul, ducînd fulgerător mina la buzunar, se răsuci pe călcîie. Fața lui crispată se destină însă imediat într-un zîmbet fără bucurie.

— O să-l bat pe Puiu, striga o fetiță de vreo nouă ani, oprindu-se lingă ușă. Spune-i, mămică, să se astîmpere că îl bat!

Tacticos, cu priviri crunte, un băiat care nu împlinise șapte ani pași agale în odaie; în mina lui dreaptă se afla un aruncător de flăcări, o jucărie care împrăstia steluțe reci.

— Măi copii, spuse bărbatul, v-ar plăcea să aveți un tată fricos ?

Fetița se strînse cu teamă lingă mama ei, fără să răspundă, preșimțînd parcă ceva, dar băiatul, invirtînd arma în mîini, grăi hotărît :

— Mie nu mi-e frică!

Rostise cuvîntul frică într-un țel ciudat; apăsa mult pe r, iar i nu suna curat: parcă ar fi spus „fruccă”. La auzul accentului sonor și bizar, fața omului se împietri :

— Plec, spuse el hotărît. Adu-ți aminte, Marieto, că ai fost de acord.

O sărută ușor — pe copii nu îndrăznea să-i mai sărute — și ieși lute din odaie.

Pe scări se opri o clipă, se uită în sus și în jos, dacă nu vine cineva, își puse ochelarii și scoase iute din buzunar un revolver.

După ce îi controlă piedica și încărcătorul, îl viră în buzunarul de la spate al pantalonilor. Mai coborise câteva trepte când, probabil jenat în mișcări, scoase arma și o mută din nou în raglanul cămășii. Până la parter, mai verifică de câteva ori piedica; se răzgîndea mereu, nu părea obișnuit să umble cu un revolver.

2

Pe la sfârșitul tumultuosului an 1965, anul unei crize cum nu mai cunoscuse bogata țară a Toridei, consulatul român din Ottlonto părea — pe dinafară — o clădire pustie. Era așezat pe una din puținele străzi liniștite ale marelui oraș; diplomații români, care își aveau locuințele în aceeași curte cu consulatul, evitau în acele zile să circule prea mult pe străzi. Prudența lor era îndreptățită: uriașul aparat polițienesc din Torida, speriat de valul grevelor și manifestațiilor, căuta să fabrice la iuțeală scandaluri, afaceri de spionaj, orice ar fi putut capta atenția populației. O mare paradă a artistelor de cinema, îmbrăcate în costume de baie după ultima modă și dăruind săruturi la loterie — paradă menită să ajute lumea să mai uite de necazurile traiului zilnic — avusese un efect neașteptat: pe străzile a căror circulație fusese întreruptă în vederea evenimentului, au apărut în fugă, abia îmbrăcate în costumele lor sumare, artiste izgonite de șomeri. Aceștia, la rîndul lor, erau fugăriți de poliție. Lumea de pe margini intervenise. Pentru împrăștierea mulțimii a fost nevoie de tancuri cu apă colorată. Doi dintre șomeri fură acuzați, pe nedrept, de atentat la bunele moravuri și tentativă de viol. În loc să provoace revoltă împotriva lucrătorilor și simpatie pentru vedetele în costum de baie — cum nădăjduseră autoritățile —, procesul stîrnise, dimpotrivă, o asemenea mișcare de protest, încît poliția din Ottlonto se grăbise să-i elibereze pe cei doi arestați. Ziarele tipau zilnic că greutățile economice ale Toridei s-ar datora Uniunii Sovietice și Chinei, care încheiaseră tratate comerciale în favoarea Americii de Sud, stricînd astfel socotelile marilor firme din Ottlonto. Cele 58 de congrese și familii principale ale țării, întrunite în consiliu, hotărîseră să întreprindă acțiuni de protest. Era nevoie de reclamă, de dovezi cum că Torida ar fi amenințată cu războiul. Spionajul și contraspionajul, poliția publică și secretă căutau în grabă să provoace procese de spionaj; un instalator de origine franceză, chemat la ambasada unei țări socialiste să repare caloriferul, fusese arestat cu mare zarvă sub învinuirea că ar fi purtat documente secrete pe care le-ar fi ars în grabă la ftacără lămpii de sudură. Se întimplase un lucru cu rare precedente: de săptămîni existau cetățeni care se fereau să mai viziteze consulatele țării din Răsărit, ca nu cumva serviciul special al Toridei sau poliția secretă, cum i se mai spunea, să-i implice nevinovați în cine știe ce „afacere” de spionaj.

Pe strada aproape pustie, consulatul român era așezat într-o clădire scundă, retrasă de la stradă și mărginită de un gard cu plasă metalică. În acest gard se împletea vița de vie sălbatică. De cum apunea soarele, clădirea aparent pustie era scaldată în întuneric.

Peste drum de consulat, într-o vineri seară, îndărătul unei perdele groase, stăteau așezați lângă un mic post de radioemisie doi agenți ai serviciului special, cum era numită poliția secretă. Își omorau vremea cu interminabile partide de pichet, știind dinainte că la ora aceea, când consulatul e închis, nu vor avea nimic interesant de semnalat.

Două etaje deasupra lor, într-un apartament pe care-l știau ocupat de un bătrîn doctor veterinar specializat în ciini pechinezi, un alt agent, de astă dată al poliției publice, se juca singur cu o cutiuță rotundă, al cărei capac era de sticlă; încerca să plaseze în orbite ochii unei pisici. Cînd una din bilele de sticlă verde se așeza în scobitură, cealaltă, parcă la comandă, fugea afară. Omul asculta blazat la radio muzica de jaz, pusă în surdină, și în mai fiecare clipă privea în josul străzii, spre consulat.

După o caznă îndelungată, agentul reuși, pentru a opta oară în acea zi, să potrivească în scobitură ochii pisicii. Dar nu dete nici o atenție succesului său: în josul străzii apăruse un om singuratic, îmbrăcat într-un raglan cafeniu, un om mărunț și cu ochelari, care-și ținea mîinile în buzunare, cam așa cum și le țin în filmele de gangsteri cei care poartă un revolver.

3

Era a treia zi la rînd de cînd singuraticul dădea tircoale.

Prima oară cînd îl văzuseră, cei doi agenți de la parter ai poliției secrete începuseră să zimbească:

— Ia uite, Ned, ce rebegiți au început să fie ăștia de la poliția publică.

— Cîștigă chiar atît de prost?

— Aiurea! Alta e socoteala: de cînd cu criza asta afurisită, umblă și ei mai prost îmbrăcați, ca toată lumea... Nu vor să bată la ochi.

— Cum să nu bată la ochi! Uită-le la ei cum merge! Numai un copoi neisprăvit e în stare să se învîrtească așa încet, de parcă n-ar avea nici o treabă. Poftim! uită-le cum aruncă spre consulat priviri furioase: parcă l-au scos dintr-un film de groază.

În inactivitatea lor forțată, tircoalele pe care le dădea necunoscutul deveniseră subiect de amuzament; își arătau unul altuia zeci de gesturi și atitudini pe care un copoi adevărat n-ar trebui să le ia niciodată și rideau de negliobia poliției publice, care trimitea un neisprăvit să se pîmbe trei zile la rînd pe trotuarul de peste drum de consulat, în loc să închirieze, ca ei, un apartament în fața consulatului.

În acest timp, două etaje deasupra lor, agentul poliției publice semnala prin radio că un individ extrem de suspect se învîrtește în fața consulatului român.

4

— Ia uite, spuse amuzat unul din agenții poliției secrete. Azi circaciul nostru parcă merge o leacă mai repede.

Necunoscutul în raglan cafeniu ajunsese peste drum de consulat și părea că vrea să treacă mai departe. Deodată însă coti brusca

la dreapta : cu pasul hotărît al unui om ajuns la capătul răbdării și pus pe acte desperate, pornise să traverseze strada, îndreptîndu-se iute spre consulat.

Cei doi agenți, surprinși, aruncară cărțile de joc sărînd în picioare.

Omul mai avea vreo șapte-opt pași pînă la mica porțiță care dădea în curtea consulatului, cînd de la colțul străzii țîșni o luxoasă limuzină neagră, fără nici un fel de zgomot. Necunoscutul însă, cu acel al șaselea simț pe care parcă îl capătă cei aflați în primejdie de moarte, întorsese iute capul și văzuse sticlirea neagră a mașinii de lingă el.

— Încercă, din cîteva salturi, să ajungă la porțiță. Doi indivizi de statură atletică săriră fulgerător din mașină. Necunoscutul scoase din raglan revolverul, dar unul dintre indivizi, care părea să-și fi făcut ucenicia pe stadioanele de rugby, îi și plonjase la picioare. Glonțele se descărcă în gol și-o lovitură bine țintită smulse revolverul din mîna necunoscutului. Acesta, căzut la pămînt, zbătîndu-se, izbuti într-un efort suprem să arunce spre consulat un mic proiectil. Al doilea dintre atleții săriți din limuzină făcu un salt desperat și se aruncă în spatele mașinii, cu capul prins între mîini.

Rămase așa o clipă, dar nu urmă nici o explozie. Cu un zgomot parcă de piatră, proiectilul, respins de plasa metalică a gardului, căzuse pe asfalt. Cel care sărise la picioarele necunoscutului izbuti să-și izbească prizonierul în moalele capului cu o măciucă de cauciuc. Îl ridică — era leșinat — și-l puse pe umăr, ca pe un sac de cartofi, apoi îl descărcă pe canapeaua din spatele limuzinei. Celălalt atlet, cel ascuns după mașină, prinsese curaj. Convingîndu-se că nu-i vorba de nici un fel de exploziv, se apropie de proiectilul căzut pe asfalt și îl ridică. Era o piatră ca toate pietrele, în care fusese învelit un bilet.

În clipa următoare, limuzina neagră fu lingă el : omul se azvîrlî înăuntru, trînti portiera, și mașina luă viteză.

Atunci apărură de la celălalt capăt al străzii, în plină viteză, o altă mașină, de culoare albastră. Se părea că va ajunge limuzina neagră, cînd răsună o împuscătură — și încă una.

5

Nou-sosita mașină albastră, cu roata din față dezumflată, se clătina cîteva clipe ca un om nehotărît, frînele îi fîuîră, se dădu peste cap, sărînd pe trotuar și lovind zidul casei chiar sub fereastra unde se aflau cei doi agenți ai poliției secrete.

Cauciucurile celelalte limuzine, negre, scrișniră scurt în depăr-tare ; mașina, cu prizonierul ei, dispăruse după colț.

6

Cei doi agenți ai poliției secrete se priviră descumpăniți. Dede-subtul ferestrei lor, limuzina răsturnată luase foc. Doi oameni se săl-tau cu greutate în sus, să iasă pe portiera liberă, înainte de explo-dează motorul.

— Ned, e mașina noastră ! strigă unul din agenții secreți. Cum dracu de-au nimerit-o ?

— Impușcăturile parcă ar fi venit de undeva, de sus. Vino iute după mine.

Fugiră din apartament și se postară repede în fața liftului, care tocmai cobora.

— Sus miinile!

Ușa liftului se deschise, și doctorul veterinar specializat în pechinezi își ridică mirat miinile.

— Caută-l! porunci agentul care răspundea la numele de Ned,

După o clipă răsună o injurătură:

— E de la poliție! Uite legitimația lui!

— Ascultă, mă copoiule, se răsti Ned, cum ți-ai permis să tragi asupra unei mașini a serviciului secret?

— Scuzați-mă, n-am știut a cui e, credeam că vreo bandă încearcă să-l facă scăpat pe individul ăla.

— Las' că ne-o plătești tu! Hai afară, Ned, să vedem ce fac ai noștri.

— Da, e omul meu, confirmă inspectorul Nostril. Vorbea în telefon cu un glas pătruns de respect, vorbea șovăitor, temător chiar, ca și cînd cu fiecare frază ar fi spus: „scuzați, sînt un funcționar de rînd, nu mă pricep, n-am știut că e vorba de serviciul secret”.

— Au murit? întrebă Nostril cu tristețe în glas. Ne pare foarte rău: omul nostru a văzut o mașină cum fugărește limuzina noastră: n-a știut că-i o mașină a serviciului secret. A văzut cum se trage asupra mașinii poliției. Atunci, dintr-un singur foc, care din păcate și-a nimerit ținta, a tras asupra mașinii. Voi lua măsuri să fie pedepsit. Cît mai drastic!

Și, spunînd acestea, Nostril făcu semn cu ochiul, amical, înspre un om blond-roșcat, cu buza de jos foarte umflată. Era aghiotantul său, Healey; așezat în fața biroului, acesta urmărea cu atenție fiecare cuvînt.

— Vreți prizonierul? întrebă Nostril dezolat. Ne pare foarte rău, dar ne-a scăpat din miini. Ca să vă spun tot adevărul, știam că individul în raglan cafeniu e agentul unei bande de spioni. Știam din informațiile noastre că, dacă îl areștăm, banda o să încerce să-l scape. Cînd agentul nostru a văzut mașina dumneavoastră, a crezut că e a bandei și a tras. Inșă două străzi mai încolo, adevărata mașină a bandei a tamponat limuzina noastră și o grămadă de indivizi au tăbărit asupra agenților noștri. Individul în raglan cafeniu, care se prefăcuse că a leșinat, atîta aștepta! Profitînd de înghesuială, a dispărut... Nu, n-am prins nici unul din oamenii lor...

Nostril făcu din nou cu ochiul înspre agentul său și spuse în telefon:

— Firește, firește... vă vom face un raport amănunțit. Sperăm să prindem individul în cîteva zile. Încă nu știm cine e. Firește... nu mai incape vorbă... vi-l vom preda imediat ce-l prindem...

Satisfăcut, Nostril închise telefonul și îi spuse aghiotantului său:

— Le-am tras clapa. Aștia de la secret vor să trăiască din munca noastră. Prindem și noi o dată un spion și vor să ni-l ia. Cum se simte arestatul? și-a venit în fire?

— S-ar putea ca Nostril să ne mintă, spuse generalul Bigelow închizînd telefonul. Aștia de la poliția publică vor să facă din toate o afacere. Ascultă, Ned, de ce n-ai tras asupra mașinii lor?

— Am chemat prin radio mașina noastră, se dezvinovăți agentul în poziție de drepti. De tras, nu puteam să tragem, că aveam instrucțiuni să păstrăm secret postul fix. Cînd am văzut că se trage asupra mașinii noastre, am vrut să răspundem, dar era prea tîrziu: mașina lor dispăruse după colț. Nu ne-a mai rămas altceva de făcut decît să-l prindem pe afurisitul lor de agent.

— Neisprăviților! se infurie generalul.

Agentul se retrase pieștit, iar Bigelow se plecă spre microfonul care-i ședea pe birou:

— Să vie imediat la mine șeful serviciului Balcani.

Stimate domnule prim-consul,

Subsemnatul Grigore Mușat, cetățean român, după ce am rătăcit 21 de ani departe de România, rog din adîncul inimii să îmi repatriat și să mi se dea posibilitate să-mi stujesc țara. Soția mea e și ea romîncă; avem doi copii. În momentul de față, n-am nici o profesie; totuși, repatrierea mea prezintă o importanță cu totul neobișnuită. Sînt în posesia unei descoperiri epocale, care va aduce glorie patriei mele și care va rezolva cel puțin o treime din nevoile materiale ale omenirii. Sînt nerăbdător să sîrut pămîntul țării. Alături adresa mea: în caz că sînt arestat sau dispar, vă rog să faceți tot ce-i cu putință ca să-mi salvați familia.

GRIGORE MUȘAT

Inspectorul Nostril învîrtea intrigat foaia subțire, mototolită, pe care un scris extrem de mărunt o umpluse cu cele de mai sus. Inspectorul citise de trei ori la rînd traducerea englezească a scrisorii, dar i se părea, nu se știe de ce, că originalul romînesc, scrisul, cerneala, oricare amănunt îi vor releva ceva în plus. Chiar și piatra în care fusese învelit bilețul — piatra pe care omul în raglan cafeniu încercase s-o arunce pe fereastra consulatului român — îi părea a ascunde cine știe ce mister. Faptul că Nostril avea de-a face cu un om din îndepărtata Romînie dădea cazului un soi de parfum exotic. Totuși, dacă n-ar fi fost împrejurările politice, și mai ales frazele finale despre „descoperirea epocală“, inspectorul ar fi incredințat unui om în subordine întreg cazul, ca pe o banală afacere de emigrație. Amestecul serviciului secret nu îl intrîga: știa că toate consulatele țărilor din răsărit sînt supravegheate; de altfel, dacă serviciul secret ar fi știut ceva precis, n-ar fi lăsat ca poliția să-i sufle prizonierul din fața nasului.

În acel an de criză — al treilea la rînd —, aproape patru milioane de foști europeni încercau să se întoarcă în țările lor de baș-

tină, deși aproape două milioane se întorseseră în state bintuite și ele de criză. Autoritățile din Torida erau însă infuriate cel mai mult de milionul de oameni, europeni de origine, care, după zeci de ani de ședere în Torida, doreau acum, în mijlocul crizei ce zgudufa capitalismul, să se întoarcă în Răsărit. Temându-se însă de arestare, puțini oameni vizitau consulatele țărilor răsăritene.

Desigur, l-am nedreptăți pe corpolentul și jovialul inspector Nostril dacă am spune că aceste complicații politice îl interesau cîtuiș de puțin. El socotea poliția drept un „business”: la fiecare afacere cîntărea atent cîți bani, ce reclamă sau ce înălțare în grad îi va aduce. Amîntind de un copoi mai bătrîilor, care compensează prin experiență și șiretenie ceea ce a pierdut în agerimea picioarelor, Nostril se gîndea că afacerea cu românul capturat e „grasă”, pentru că îi poate prilejui o înscenare de spionaj. Dacă va pune, în locul cererii de repatriere, cîteva planuri militare care nu-s greu de ticluit, va putea dovedi că Mușat, la comanda consulatului român, făcea spionaj. Jupinii lui Rockepont — marele trust de chimicale și armament — vor găsi aici un argument pentru înarmări: zărele îi vor lua lui Nostril declarații bine plătite, va scoate o carte despre „afacerea Mușat” și încă una intitulată „Amintirile inspectorului Nostril” — se va găsi cine să scrie cărțile pentru el, căci lui Nostril nu-i plăcea asemenea ocupație —, va da interviuri la televiziune și, în ciuda scumpirii vieții, va putea trăi împărătește cel puțin un an din „afacerea Mușat”.

Comandase deja o schiță cu planul unei bombe de tip nou. Îi va chema pe român în birou. Îi va întreba dacă recunoaște că e spion. Recunoaște că planul învelea piatra pe care-a încercat s-o arunce în curtea consulatului românesc? Luînd în mînă mica schiță, Mușat își va lăsa amprentele digitale pe ea, și astfel se va crea o dovadă în plus că a făcut spionaj.

„Un fleac! — își spunea Nostril. Nu e greu să-l înfund!”

Însă, mîncînd plăcinte cu vișini — plăcintele cu vișini erau pasiunea lui, avea o tavă în sertarul de jos al biroului, minca 20—30 pe zi și era poreclit de colegi „omul cu cel mai tare stomac din Torida” —, jovialul și șiretul Nostril încă mai șovăia.

„Dacă totuși individul a făcut cine știe ce invenție? — se întreba el. În ultimii zece ani, răsăritenii ăștia ne-au omorît cu descoperirile: ba sputnicii, ba chestia aia grozavă cu atomul — cum naiba îi spune? — hotărît, au talent!”

Își chemă ajutorul, pe Healey, și-l întrebă:

— Ia zi, băiete, cum e românul? Pare deștept?

— Dracu-i mai știe pe asiaticii ăștia! Răspunse Healey, care se făcuse polițist din cauză că abandonase studiile, neputînd să-și ia niciodată examenele de geografie. Românii și în general asiaticii sînt oameni misterioși, adăugă el.

— Bravo, Healey! spuse Nostril, lămuririle tale întotdeauna îmi luminează mîntea, ai un creier la fel de limpede ca acela al africanului ăla pe care-l chema Newton,

După ce „gorila” * plecă, Nostril întinse mina în sertarul de jos al biroului și scoase o plăcintă cu vișine.

— Poate are o descoperire pe care s-o vindem la preț bun. Mai știi? Vreo armă, raza morții... Ba nu, uită-te: scrie că „va rezolva cel puțin o treime din nevoile materiale ale omenirii”. E bucluc: șefii n-au nevoie de chestii de-astea. Inșă plătesc bine să aibă secretul ascuns în casa de bani. Da, băiete, dar s-ar putea ca, după ce mi-l cumpără, să fiu împușcat „din întâmplare” într-o luptă cu gangsterii. Nu de alta, dar ca să-mi ajute creierul să uite mai iute de toată afacerea... Fugi de aici, poate că adaptează descoperirea la o armă de război. Sau poate că românul e nebun. Poate că n-a inventat nimic. Hai mai bine să fac o simplă afacere de spionaj! Ba nu! Vreau mai întâi să mă conving că nu-i rost de un ciștig mai mare!

10

Omul avea o privire aiurită, părea năuc; cei câțiva pași de la ușă pînă în fața biroului lui Nostril îi făcu șovăitor, ca și cînd s-ar fi așteptat dintr-o clipă într-alta să fie pocnit de un dușman nevăzut.

La început, Nostril crezu că arestatul a fost buimăcit de lovitura primită în moalele capului; dar românul spuse cu o voce metalică, neașteptat de calmă:

— Cer să mi se restituie ochelarii și să fiu imediat pus în libertate.

— Numele dumitale și adresa, ceru Nostril, pe un ton voit indiferent.

— Cer ca mai întâi să-mi promiteți că voi fi pus în libertate.

Vorbea fără multă convingere, ca un actor ce se află la primele repetiții și abia încearcă să se familiarizeze cu textul.

— Noi am putea să promitem și să ne călcăm promisiunea, vorbi blind Nostril. Dar noi, aici, nu promitem nimic, niciodată. De îndată ce începi să promiți ceva unui arestat, el devine un adevărat negustor: se tocmeste la nesfârșit pentru fiecare întrebare, vrea ochelari și tot felul de avantaje. I se strică, adesea, caracterul. Noi, cu dumneata, vrem să fim buni pedagogi: îți spunem de la început că vei fi chinuit luni și luni de-a rîndul, fără nici o grabă, la nevoie și cu familia... probabil că ai și familie... Așa că trebuie să răspunzi la tot ce te întrebăm: dumneata ai toate obligațiile posibile, pe cînd noi nici una. Dacă nu-ți place, n-ai decît să-ți dai demisia din rolul de arestat — noi tot nu îți-o vom primi. Așadar, numele și adresa!

Nostril îi aflase, din bilet, și numele și adresa. Dar el știa că unii dintre arestați suferă de o bruscă prăbușire a energiei atunci cînd văd că amănunte pe care, în ciuda unor chinuri teribile, le-au tăinuț zile în șir au fost aflate fără ajutorul lor sau poate erau cunoscutе dinainte. Rezistența de pînă atunci le apare inutilă, ei nu mai știu ce a aflat și ce n-a aflat poliția și se dau bătuți. Poate că astfel și prizonierul va lăsa să-i scape taina descoperirii pe care o proclama în cererea adresată consulatului. Asta în caz că nu se lăudase de pomana. Văzînd că românul face, Nostril stăruie:

* *Gorila* — poreclă pe care o au în S.U.A., Torida și alte țări agenți de luptă ai patronilor capitaliști, ai gangsterilor etc. — cel mai adesea însărcinați cu paza personală (n.a.).

— Numele și adresa! Nu ne sili să trecem la metode dure...

— Puteți începe imediat, spuse Mușat țepăn și palid.

Nostril, privindu-l cu coada ochiului, porunci în microfon:

— Pregătești camera de tortură!

De fapt, această cameră era permanent pregătită. Nostril știa însă că, mai ales la intelectuali cu fantazie bogată, teama de necunoscut e adesea mai mistuitoare decât chinurile înseși; voia să-și lase prizonierul să se perpelească, iar în acest timp el, Nostril, să-l studieze pe îndelete.

11

Viermi, mulți viermi. Dar nu erau niște viermi care să-ți facă scirbă. Nu! dimpotrivă! erau niște viermi foarte drăguți. Albi, și dansau, și fiecare purta câte o fustiță. Unii aveau fustițe roșii, alții albastre, alții liliacii sau galbene sau verzi... Dansau încet, încet... Hai la groapa cu furnici... Ba-i aici, ba nu-i aici... Tăticule, ce înseamnă keratină? Tăticule, vorbești mereu de keratină, ce înseamnă keratină? Tăticule dirija dansul viermișorilor îmbrăcați în fustițe colorate. Keratina, drăguțule, e o substanță din care... părul, unghiile, coarnele, o substanță care... Tăticule, ce înseamnă substanță? Tăticule dirija orchestra viermișorilor, toți îmbrăcați în pantalonși colorați, cu bretele de stofă... Vai, ce nostim și ce caraghios e viermele ăla mare și gras, alb și cu mustăți negre... ăla din fundul orchestrei, care bate la tobă... Și ce tare bate!

Bum-bum-bum! Bu-bu-bu-bum! Ta-ca ta-ca!

Prea tare bate. Nu e cuminte. Nu vrea să înceteze. Tăticule se supără și îi închide pe toți viermii, și pe dansatori, și pe muzicanți, într-o cutie mare cu găurele. Dar ei bat cu pumnișorii lor albi în ușă: Bu-bu-bu-bum! Bu-bu-bu-bum! Deschideți! Deschideți mai repede!

— Cine e? întrebă mămica.

— Deschideți imediat! Poliția!

Puiu tresări, ca lovit, din cauza luminii aprinse brusc. Iși duse mîinile la ochi. Iși frecă ochii mult, mult, cu pumnii, și cînd se uită în odaie văzu trei oameni răi — dintr-o singură privire se vedea că sînt răi, altfel nu l-ar fi trezit cînd abia apucase să adoarmă. Fandosita de Roxana, ca întotdeauna, începuse să miorläie, iar mămica își frîngea mîinile. Dar unde e tăticule? Dirija orchestra viermișorilor — ba nu, asta a fost în vis. Era plecat tăticule. Altfel n-ar fi îndrăznit răii ăștia să dea năvală. Sînt tare răi: ia uite cum trîntesc sertarele, cum răscolesc așternutul.

— Unde sînt însemnările soțului dumitale? întrebă unul.

— Unde își făcea experiențele?

— Unde e ascunsă formula?

Mămica spune că nu știe nimic. Ei răscolesc și strică toate: se cunoaște că nu-i tăticule, nu-i nici un bărbat în casă. Mămicăi și Roxanei le e frică; mie nu mi-e frică, nu vreau să-mi fie frică.

Deodată unul din agenți tresare și ridică revolverul:

— Atenție! M-a lovit ceva în obraz!

Ălălăi, încordați, cu degetele pe trăgaci, se uită în toate părțile, unul mai înalt privește și pe jos și începe să ridă.

— A aruncat puștiul cu o piatră.

— Cucoană, ține-ți mucosul dacă nu vrei să îți-l vezi găurit de-un glonte, uite-așa, din greșeală!

Iarăși răscolește casa. Puiu miriie înfundat, ca un cățel; i-e ciudă, și mămica lui nu-l lasă să se miște. Puiu adoarme iar. Și eu am keratină, tăcicule? și eu am glande? Da' păianjenul, ce fel de lipici pune pe pinză, de se lipește musca de el?

— Nu iese nimeni din casă. Telefonul e închis. Orice aveți nevoie de cumpărat, spuneți omului nostru.

Un fulger, și Puiu se trezește speriat: cineva a aprins un soi de bec ciudat, numai o clipă, și acum închide un aparat de fotografiat. Înseamnă că l-a fotografiat. O să-i arate și lui fotografia? N-am nevoie de poze de la oameni răi. Cine mă pune în pat? N-am puterea să mai deschid ochii. Trebuie să fie mămica. Or fi plecat răii ăia? Simt cum adorm. De ce avea mămica obrazul umed? Aș vrea să visez ceva frumos.

12

De câteva minute, privirea gânditoare și puțin oboșită a inspectorului Nostril urmărea fața prizonierului său.

Grigore Mușat avea acea aparență nedefinită a oamenilor care pot fi în vîrstă de 35 de ani la fel de bine ca și de 60. Fața osoasă și musculoasă, pe care citeai energie, febrilitate și încăpăținare, era ca o carte deschisă: jocul fiecărui mușchi, al sentimentelor, al gândurilor părea lesne de citit. Citeodată, privirile îi erau sigure și energice; altădată șovăiau, se pierdeau în gol, și Nostril își spuse că omul nu poartă tot timpul ochelari: probabil că la unele distanțe vede mai bine fără. Era mărunț; în vreme ce prin corpul masivului Nostril senzațiile păreau a călători mult și încet, avînd de străbătut un mare teritoriu, la Mușat, dimpotrivă, aveai impresia că scurtimea rețelei nervoase, distribuită pe un corp mic și neavînd de trecut bariere de grăsimi, ar face ca toate reacțiile să fie fulgerătoare. Aveai senzația că un motan sătul și pliclisit ține la colț un șoarece agil, desperat. gata de orice, care totuși nu-i poate scăpa din labă.

— Domnule, întrebă calm Nostril, te întreb ultima oară: care e numele și adresa dumitale?

— Protestez împotriva arestării mele..., spuse înăbușit Mușat.

Vorbea cu un accent perfect, n-ai fi zis că este un străin. Protestase fără energie, ca și cînd ar fi îndeplinit o formalitate înăbușită. Părea hotărît să nu spună decît strictul necesar. Inspectorul Nostril îl cercetă în tăcere aproape zece minute în șir. Nu se auzea nici un zgomot, nimeni nu avea voie să-l deranjeze pe Nostril în timpul interogatoriilor. Inspectorul știa că există oameni, mai ales intelectuali, cărora nu le place să vorbească mult la poliție. Voia să creadă o tăcere apăsătoare, o tăcere care să stîrnească în român dorul de a vorbi. Dintr-o îndelungată experiență, Nostril învățase că în duelul dintre anchetator și anchetat, fiecare are avantajele și dezavantajele impuse de poziția lui; totul e deci să-ți folosești cit mai abil atuurile, avantajele. Anchetatorul are acea inteligență specifică spectatorului de fotbal, care știe mai bine decît jucătorii unde ar fi trebuit să fie îndreptată mingea, cînd și cum; pe cînd omul anchetat, conștient că de fiecare cînd îi depinde poate viața, are mintea zguduită mereu de aflulxul emoțiilor, „e în joc”, și nu păstrează obiectivitatea

necesară. În schimb, hărțuit, apărindu-și pielea, cel anchetat are o patimă, o vitalitate, niște resurse pe care profesionistul rutinat și poate plictisit de a zecea anchetă din acea zi nu le posedă decât rar.

Nostril se simțea prost, mai ales când avea de anchetat comuniști: erau deprinși să reziste, aveau o tărie de fier și nu erau singuri în fața celui ce-i anchetează, ci păstrau o legătură invizibilă, concretă, fizică, sau măcar sufletească, morală, cu ceilalți, cu comuniștii din afară. În plus, la comuniști întotdeauna era vorba de probleme politice și teoretice pe care Nostril nu le cunoștea prea bine și din cauza cărora era uneori nevoit să cheme specialiști în ajutor. Mușat, însă, din primele informații căpătate de Nostril, nu era comunist; lipsa lui de experiență în problemele polițienești, nervozitatea lui mare, situația defavorabilă în care se afla, totul îl făcea să fie o victimă extrem de ușoară.

Nostril își dădea seama că în mai puțin de cinci minute ar putea, fără efort, să-l înfunde pe acest român neexperimentat, să-l scoată vinovat de cele mai neașteptate infamii. În schimb, Mușat avea — poate — o uriașă superioritate asupra lui Nostril: taina, invenția sa. Dacă era adevărat că a făcut o descoperire epocală, atunci românul, cu toate slăbiciunile lui, îi era superior anchetatorului: oricât ar fi fost de anchetat, sucit, învîrtit, chiar schingiuit, era tare în domeniul lui tehnic; nu putea avea aici nici un fel de stîngăcie și nu va lăsa să-i scape secretul cu nici un preț. Nostril se convinsese că există inventatori, oameni ai unei singure idei, cu care trăiesc de zeci de ani, oameni cărora nici un fel de anchetă nu le poate smulge secretul. Trebuia deci să lucreze cu o atenție neobișnuită — și nici măcar n-avea convingerea că la urmă îi vor fi răsplătite eforturile: poate nu exista nici o descoperire.

În timpul acestei lungi pauze, Grigore Mușat, zbuclimindu-și sufletul, căuta să-și construiască o linie de apărare. Era resemnat: știa că va fi deținut multă vreme, că va fi amestecat în cine știe ce afacere de spionaj. Tocmai cu acest sentiment al desperării pornise în întimpinarea riscurilor pe care le prezenta o vizită la consulatul român. Resemnat în ce privește dezastrul propriei sale existențe și socotindu-l o pedeapsă a „destinului”, Mușat, în schimb, avea un singur gând, pînă la obsesie: să nu-și destăinuiească invenția. „Ce-ai fi să las impresia că sînt nebun?” — se întreba el, privind-l pe Nostril, care fuma încetîșor fixîndu-l în tăcere. „Nu, nu, nu e demn — își răspunse el. Prea mult am fost umilit în țara asta; nu vreau. De altfel, nici nu mă pricep să simulez nebunia; mi-e mai ușor să innebunesc de-adevăratelea decît să mă prefac că sînt nebun. Dar atunci, oare cum să...”

Tresări, auzind pe neașteptate glasul lui Nostril.

„Să nu mă arăt slab...” — își spuse Mușat.

13

Inspectorul Nostril se aptecă spre difuzorul pe care-l avea în stînga biroului și rosti un singur cuvînt:

— Incepeți!

În frunte cu aghiotantul Healey, doi agenți năvăliră pe ușă tăbărînd asupra omului singur ce se afla în mijlocul odăii. Cu lovituri și injurături îl dezbrăcară într-o clipă.

Camera era normal mobilată, ca o cameră de lucru; dacă Mușat ar fi fost dezbrăcat într-o sală de tortură, goliciunea corpului n-ar fi părut poate nelalocul ei, dar aici omul se simțea nu atît terorizat, cit degradat, umilit. Rămăsese complet gol, inconjurat de agenții cu noduri subțiri la cravată și batistă albă la buzunarul de la piept.

— Pofțiți-l să ia loc! spuse Nostril.

Il imbrinciră într-un scaun și atunci se petrecu cel mai neașteptat lucru cu puțință. Unul din agenți scoase din buzunar o cărticică cu filele groase și lucioase, din carton, așa cum sînt uneori cărțile cu poze pentru copii mici. Mușat ar fi vrut s-o azvirle cit colo, dar era imobilizat și, dealtminteri, își zicea că nu-i bine să-i ațite zădarnic.

— Citește, citește!... îl imbie Nostril. E cartea noastră de bucate — înainte de mîine să prinde bine să știi cu ce vei fi servit. Sînt patru extrase dintr-o carte de-a comuniștilor voștri, apărută acum vreo opt ani, „Tortura“, de Henri Alleg. Poți să ai încredere: omul n-a mințit.

Invins de neliniște și curiozitate, Mușat străbătu rîndurile. Francezul descria felul cum a fost torturat de către ofițerii „para“ și ai Legiunii străine din Algeria, cum îi înfipseseră electrozii în gîtlee, în sex, în piept, cum îl spînzuraseră cu picioarele în sus arzîndu-i pieptul, cum îl înăbușiseră turnîndu-i apă în stomac și plămîni, făcîndu-l să „moară“ de mai multe ori și „salvîndu-l“ viața în ultima clipă. Mușat își dădu seama că pasajele au fost astfel extrase încît să nu vorbească despre rezistența comunistului francez; de vreme însă ce acesta apucase să-și scrie cartea înseamnă că supraviețuise măcar atîta cit era nevoie pentru a-și întocmi dramaticul act de demascare. La acest gînd, ca un curent electric, Mușat simți cum îl străbat unde proaspete de energie și putere.

„Trebuie să rezist — își spuse el. Poate n-au aflat cine sînt. Abia acum două zile ne-am mufat, fără să le dăm adresa nouă, așa că e greu să mă găsească. Am vorbit cu Marieta: dacă nu viu acasă pînă la două noaptea, trebuie să plece cu copiii să caute altă casă. Dacă au prins însă biletul meu? Orice-ar fi, să rezist. Nici măcar n-o să strig“.

Nostril se aplecă în fotoliul său, scoase o plăcintă cu vișine, răsucii fotoliul rotativ cu fața la perete și spuse:

— Băteți-l!

Inspectorul nu se considera sadic, dar suferința și gemetele altuia îl făceau întotdeauna să mînce mai cu poftă. Să vadă singe și răni în timp ce mîncă — asta nu putea suporta; nu-i pria. Dar urlete, gemete, plînsul omenesc — asta îi mărea pofta de mîncare. Se auzea răpăitul loviturilor pe trupul slab al rominului. Apoi izbucni un fel de scîncet, ca de copil, se vedea că omul acela, numai oase și nervi, face eforturi uriașe să se stăpînească.

Cînd Nostril termină de mîncat plăcinta și se învîrti în fotoliul său, spre Mușat, îl văzu întins pe o mușama care fusese așternută peste covor; mușchii lui subțiri și bine reliefați se cutremurau ciudat sub impulsurile firelor electrice. „Nu voi striga!“ — își spunea prizonierul, dar cînd electrozii, schimbîndu-și mereu intensitatea curentului, începură să i se înfigă în diferite părți ale corpului, simți că mîi de săbii din oțel topit îl taie în bucăți, că gheare colosale îi sfarmă și-i sfîșie fiecare bucată de os și de carne, simți că i-au explodat creierii și că în pieptul lui s-a spart ceva și își dete seama, cu

mirare, că urla. Încercă să se rețină, dar parcă ar fi strigat un altul în locul lui, nu un om, niște bucăți de carne și os asupra cărora nu mai avea nici o putere.

Curentul se intrerupsese deodată, iar Nostril spuse scurt și cu răutate :

— Numele, adresa !

— E stupid ! gîfii Mușat. Cînd mă torturezi, mă doare, strigă animalul din mine, e o simplă reacție fiziologică, dar de spus n-o să-ți spun nimic.

Nostril îl asculta fără să-l intrerupă. Căuta să pătrundă psihologia omului.

— Nu înțelegi că nu există nici o legătură între durere și vorbit ? Chinul mă doare, chiar mă înfricoșează, dar asta pentru mine n-are nici o legătură cu vorbitul. Cer să fiu pus în libertate ! Altfel nu vorbesc.

— Ai dreptate... încuviință cu blindețe Nostril. Tortura e cel mai josnic lucru de pe lume — și stupid totodată. Îl privi cu nesfîrșit regret : Înțelege, însă, domnule, că sînt în slujba unei instituții capitaliste, reacționare, care încă n-a inventat, din păcate, nici un mijloc mai progresist pentru a face oamenii să vorbească. Tot ce pot să-ți promit e că vei rămîne în viață multă, multă vreme și că vei avea un program variat de tortură, așa ca să nu te obișnuiești niciodată. Prin urmare, scuzele noastre... — și dați-i drumu', băieți !

14

Mușat se trezi din nou urlînd. Schingiuitorii dispărură într-un nor negru.

Se vedea îmbrăcat în mantaua militară, strigînd și fugînd înainte, prin norul negru. O bombă explodase nu departe de el, căci văzu fulgerul exploziei și simți o durere în piept.

„Așa a fost — își spuse el —, dar parcă fusesem rănit la un picior, nu la piept. De două ori la același picior. Acuma se repeta”.

Ciudat însă : teribila rană i se mută la cap, îi săgeța tîmplele. Simțea că se repetă totul și voia să se termine mai repede suferințele, prizonieratul, șederea în lagăr.

„Ah — își spunea el —, de-ar veni odată nemții să mă ia prizonier, să mă vire în lagăr și să mă vad pe urmă liber și sănătos”.

Tinea minte perfect că așa fusesse : pornise la atac, în pragul unui sat unguresc al cărui nume nu putuse să-l rostească niciodată, fugea înainte urlînd și din cînd în cînd aruncîndu-se pe brînci, cînd deodată simți o explozie undeva, departe, la spate, și picioarele refuzară să-l mai asculte. Cînd norul negru se destrămasese, Mușat se văzu înconjurat de fasciștii care contraatacau. Satul, așezat pe o înălțime, rămăsese două zile în miinile hitleriștilor. În acest timp, Mușat, cules de pe jos, avusese parte de o soartă ciudată. Rana ușoară de la picioare îi era tratată cu grijă, dar această grijă slujea unui scop special de întărire fizică : o dată cu tratamentul medical era bătut și torturat să spună tot ce știe despre efectivul romînesc și sovietic, despre amplasament, armament etc. Nu vorbise nici atunci cînd un camarad, înainte de a-și da sufletul, lăsă să-i scape mai multe informații de preț pentru Wehrmacht.

Schnitzler, comandantul hitlerist care conducea ancheta, își notase meticolos toate informațiile date de muribund și îi spusese lui Mușat, în nemfește, rîzînd:

— Facem un proces-verbal și scriem că tu ai declarat tot ce ne-ai mărturisit adineauri camaradul tău. El e mort, așa că tot n-ai mai putea păși nimic — tu însă trăiești. Se va găsi procesul-verbal pe care-l lăsăm noi aici; după război o să dai de dracu, pentru trădare.

Mai tîrziu, internat în lagărul de la Brunswick, se întreba adesea dacă Schnitzler și-a pus în aplicare amenințarea și dacă falsul proces-verbal a fost cumva găsit de trupele rominești.

„Dar de ce nu mă internează odată în lagăr? se zbatu el. De ce mă chinuiește?”

Mii de schije se răspindeau fulgerător, arzînd, prin tot corpul său, striga, frînturi de gînd i se înfingeau în creier: „atunci nu m-au chinuit atît de tare”, „nu mai țipa!”, „n-o să le spun nimic”, „înainte de-am fost la infanterie am mai fost o dată rănit”, „delirez”, „au trecut 21 de ani de atunci, sînt în Torida”, „taci, taci!”, dar dispăreau iute sub vijeliile durerii, pînă ce un val mare și răcoros, venit nu se știe de unde, se prăvăli peste el și-l udă din cap pînă-n picioare.

Ceva i se descordă în git și își dăte seama că nu mai țipa. Deschise ochii și văzu un tavan tapetat cu flori albastre — ciudat lucru, de ce oare se mai împodobesc camerele cu flori albastre cînd mai există în lume atîta suferință omenească? —, apoi, sprijinindu-se într-un cot, ud, cutremurîndu-se de friguri, se ridică anevoie în capul oaselor și-l văzu pe inspectorul Nostril cum îi zîmbește.

— Îți mulțumim, spuse acesta, ne-ai dat informații foarte prețioase.

15

Ridicîndu-se anevoie, Mușat îmbracă pe trupul ud hainele care stăteau bojite pe un scaun. Pe figura lui apăruse o crispare care-l făcu pe Nostril să presimtă, cu regret, că omul acesta nu va vorbi — gînd pe care și-l alungă iute din minte.

— Vezi, domnule Mușat, spuse inspectorul muștrător și observă cu satisfacție că românul a tresărit auzindu-se chemat pe nume, vezi, domnule Mușat, degeaba ne-ai făcut să te chinuim atît. Nu era oare mai simplu să ne spui numele și adresa dumitale de la început, fără să te mai chinuim atîtea ore? Crede-mă că nici nouă nu ne-ai făcut plăcere. Pe cînd așa, imediat ce ne-ai procurat informațiile necesare...

— Minți, spuse Mușat cu o siguranță care-l făcu pe inspector să se înfloare. N-am spus nimic, pentru că nu voiam să spun și nu voi spune.

— Soția și copiii dumitale, continuă Nostril netulburat, erau destul de îngrijorați, dar i-am liniștit, avem noi grijă de ei.

De data aceasta Mușat își stăpîni de minune reflexele: nici nu clipi.

— Te-ai căsătorit în lagărul de la Brunswick. De ce să tînuiești atîta lucru? Soția dumitale fusese infirmieră pe front. El, e nevoie să te chinuim pentru a afla lucruri atît de simple? Acolo, în lagăr, vi s-a născut fetița, Roxana. Dragoste romantică, de lagăr. Vezi că știi? Aji încercat să vă repatriați?

Mușat tăcu.

— Hai, zău, mă plictisești, cîntă Nostril pe o voce blajină. Parcă nu știi că v-ați înscris pe două liste de repatriere? Că legionarii din comitetul de la Hanovra, care fuseseră puși să distribuie ajutoarele pentru „persoanele strămutate“ din România, au trecut la represalii, v-au oprit pachetele cu ajutoare? Bănuiesc că și acum mergeai la consulatul românesc ca să ceri repatrierea.

„Poate că totuși n-au găsit biletul meu“ — își spuse Mușat.

Nostril îl privi grav și vorbi rar și apăsat:

— Fac la dumneata un ultim a...

Fu întrerupt de un glonte care străbătu fereastra înfigîndu-se în tavan. Se auziră, una după alta, mai multe împușcături.

16

Nostril, în mare grabă, evacua prizonierul din birou și-și chemă aghiotantul. Healey, cu buza inferioară umflată, gîlîia încă de pe urma efortului:

— Un individ dădea tircoale secției noastre. Sergentul Miller mi-a atras atenția asupra lui. L-am imbrîncit pe individ în gangul de peste druin, să-l legitimez. M-a lovit, a izbutit să fugă, a tras cîteva focuri de revolver...

— Lasă poveștile astea! strigă Nostril. Unde e?

— E mort, răspuse Healey cu vizibilă părere de rău.

— Acte și legitimație n-avea, ai?

— Nici urmă.

Nostril se gîndi o clipă și întrebă:

— L-ați împușcat pe stradă sau în gang?

— Izbutisem să-l virîm îndărăt în gang, cînd...

— Deci cine a putut să vadă că e mort?

— Eu, sergentul Miller și doi agenți.

Nostril se aplecă brusc spre sertarul de jos al biroului și scoase o plăcintă cu vișine. O mîncă încet, străduindu-se să se calmeze:

— Ascultă-mă, Healey! Miller și ceilalți doi, cei care știi că omul e mort, să fie izolați, la nevoie să fie chiar ținuți sub arest timp de trei zile. Să le spui să aibă răbdare, că pe urîmă îi premiem — mă rog, spune-le ce vrei. Ai înțeles?

— Am... să trăiți, nu prea înțeleg.

— Nici nu-i nevoie, se răsti Nostril, apoi se gîndi că în această afacere are totuși nevoie măcar de un singur om de încredere și adăugă răbdător:

— S-ar putea ca omul să fi fost de la serviciul secret. E vineri seara. Dacă pînă în două-trei zile cei de la serviciul secret nu află nimic despre soarta omului lor, luni cel mai tîrziu o să fie nevoiți să ne întrebă pe noi. Pe noi direct ori pe șefii noștri. Așa o să aflăm și noi că a fost de la serviciul secret. Nu prea e în stilul lor... Decît un agent care să se fișile pe afară, ei mi-ar fi trimis mai curînd vreun șef să mă descoase.

— Atunci, zise Healey nedumerit, atunci, dacă nu e de la serviciul secret, cine să fi fost individul? Al cui?

— Tocmai asta aș vrea să aflu și eu, răspuse inspectorul.

Sediul de poliție fu impresurat de câteva posturi fixe ale poliției, care aveau ca sarcină să supravegheze strada.

Healey primi conducerea unei brigăzi care avea misiunea de a cerceta casele inconjurătoare de pe stradă.

Numărul gărzilor din fața locuinței arestatului fu dublat.

Nostril îi telefonă soției sale, care era geloasă; i se plinse că este reținut la birou și se scuză că va întârzia.

Cam la aceeași oră, un domn înalt, îmbrăcat de sus pînă jos în albastru — costum, cămașă, cravată, pantofi, un monoclu de culoare albastră — suna la ușa pictoriței Jane Pittpott. D-ra Pittpott, o tinăra care declara presei că are 30 de ani, părea de 40 și avea vreo 50. Nu credea că, de vreme ce a apărut pe lume o nouă artă — arta ei —, mai e nevoie și de vechituri cum ar fi o sonerie. De aceea, soneria ei era pur decorativă: nu funcționa sau, mai bine zis, singura ei funcție era aceea de a induce în eroare.

Domnul în albastru, după ce își propti degetul vreo zece minute în șir pe butonul soneriei, ajunse, se vede, la bănuiala că soneria nu merge; căci își pusese o mânășă albastră și începu să bată de zor în ușă.

Cum însă nici această metodă nu părea să aibă vreun efect, în cele din urmă apăsă clanța și, mirat, constată că ușa se deschide.

D-ra Pittpott, în pantaloni, cocoșată pe o scăriță, nu-i dădu nici o atenție. Ținea în mână un pulverizator de parium, care părea umplut cu cerneală: picături fine de culoare albastră se repezeau pe tapetul galben, lăsînd în urma lor pete albastre-verzui, care procurau pictoriței o vizibilă plăcere.

Fără vreun salut sau vreo altă introducere, domnul în albastru se așeză sub scară și spuse:

— Am citit în ziarele de azi despre noua dumneavoastră metodă de a picta. Sînt un vechi admirator al studiilor dumneavoastră în albastru, după cum se vede și din îmbrăcămintea mea. De altminteri, am și pe corp 23 de tatuaje în aceeași culoare. Găsesc că noua dumneavoastră idee, de a stropi zidurile cu un pulverizator de parium, îmbină soliditatea pereților cu suavitatea feminină a pulverizatoarelor: e frescă, dar e și mai mult decît frescă; e inspirație, dar e și cauciucul pompiței pe care apăsați cu marele dumneavoastră deget artistic.

D-ra Pittpott, în calitatea ei de pictoriță abstracționistă, declarase adesea că îi plac paranoicii și că numai un nebun furios ar putea s-o inspire în surprinderea adîncimilor albastrului. Acum însă, văzînd că i se concretizează visul, era cam îngrijorată; întrebă brusc:

— Ce vrei, domnule?

— Visez de multă vreme să mă îmbib de albăstrimea reală a vieții. Am strîns bani și vă rog să-mi închiriați pentru o săptămînă atelierul dumneavoastră, cu pereți cu tot, căci doresc fierbinte să gust adevărata fericire de a trăi în albastrul pittpottian.

— Imposibil, zise pictorița, ușurată că vorbește cu un amator de rînd. Nu pot, zău, aici e atelierul meu: m-a costat o grămadă

de bani să-mi fac un perete de sticlă, uriaș, care se deschide pe două străzi o dată, să am lumină.

— Nu m-ai înțeles, spuse necunoscutul. E vorba de o mie de dolari. O mie de dolari pentru șapte zile!

— O mie de dolari americani sau toridieni? întrebă pictorița cu răsuflarea tăiată. (Era o sumă cum nu primise decît de trei ori în viață pentru operele ei; de altminteri, nu trăia din pictură, ci din pensia alimentară, fiind o... domnișoară divorțată.)

— Dolari toridieni, spuse omul în albastru, cu condiția să-mi eliberați apartamentul imediat și să nu faceți reclamă în jurul acestei închirieri.

Astfel, după zece minute, la ultimul etaj al unei case înalte din care se vedea sediul polițienesc al lui Nostril, la colțul dintre două străzi, cele două părți ale peretelui de sticlă unde se știa că e atelierul pictoriței se stinseră brusc. S-ar fi zis că pictorița se culcase; de fapt însă, un om în albastru, așezat în întuneric pe un scaun, vorbea într-un mic aparat de radioemisie, ținînd sub observație două străzi.

19

Ora 1 noaptea.

Mușat este convins că, de vreme ce identitatea lui și a familiei e cunoscută, nu mai are rost să ascundă nimic din viața ce o petrecuse în Torida — nimic afară de ceea ce era principal, de descoperirea lui epocală. E purtat din nou pe coridoare înguste — probabil spre biroul călăului acela gras, inspectorul de poliție. Din tot corpul lui, ca un vuiet, se înalță durerea. Aproape că se bucură de reînceperea interogatoriului: va mai uita poate de durere. Lupta se va strămuta, măcar pentru o vreme, din domeniul forței brute în acela al inteligenței: să nu spună nimic din ce ar putea să-l ajute pe celălalt să găsească vreo pistă interesantă. Dar glontelee tras adineauri pe fereastră? Impușcăturile? Vreo încăierare obișnuită sau... i-au căuțat pe el?

— Ești comunist?

— Nu sînt.

— Atunci, întrebă Nostril căutînd să adopte un ton cit mai solemn, de ce vrei dumneata să părăsești a doua dumitale patrie, care te-a adăpostit și te-a hrănit? Doar erai în lagăr, în Germania occidentală. Venirea dumitale aici se datorește filantropiei unei familii de americani care locuiau în Torida și care te-au adus cu ai dumitale aici, în țară, și te-au întreținut.

— Rar trezește filantropia recunoștință; un om căruia i s-a făcut pomană simte că, în locul bucății de piine care i-a fost întinsă, i s-a răpit o bucată din demnitatea lui. E mai plăcut întotdeauna să ai de-a face cu oameni pe care i-ai ajutat tu, decît cu cei care te-au ajutat pe tine.

Nostril ascultă răbdător o adevărată expunere despre sentimentele de aversiune cu care unii oameni întîmpină miluiala semenilor lor. Iși dădea seama că românul, ca orice intelectual, se agață cu desperare de posibilitatea de a vorbi, de a conversa, care-i dă o aparență de viață civilizată, îl scoate pentru un timp din atmosfera de tortură polițienească, îl pune pe picior de egalitate cu anchetatorul din fața lui și chiar îi trezește, fără voie, nădejdea că poate va

avea parte de un tratament uman. Inspectorului însă îi convenea acest moment de destindere: dacă avea în față unul dintre acei inventatori căruia nici un chin nu poate să-i smulgă taina, atunci era de preferat să încerce și metode mai „subțiri“, să studieze și caracterul omului, pîndindu-i orice scăpare involuntară, orice indiciu.

— Susții că nu ești comunist, îi spuse Nostril, dar ai un deplasat sentiment al mindriei, care te apropie de ei.

— Nu sînt comunist pentru că aici, în Torida, n-am avut nici odată posibilitatea să studiez teoriile politice: am fost absorbit zi și noapte de... — aici glasul lui Mușat șovăi numai o clipă, dar destul ca Nostril să observe — de nevoia de a-mi cîștiga traiul...

— Curios lucru, de vreme ce familia Ashton îți oferea tot sprîjinul ei! Nici nu era nevoie să muncești!

Mușat tresărise.

— Ați aflat și despre familia Ashton? Da, într-adevăr, doamna Jane Ashton, o americană destul de bogată, președinta unei mici societăți filantropice, a făcut intervenții timp de aproape un an și ne-a scos din lagărul nemțesc — care ajunsese să fie administrat de americani. Pe această doamnă o impresionase faptul că aveam un copil născut în lagăr și că urma să ni se nască al doilea.

— De ce nu părăseai lagărul?

— Erau anii de după război: străini, nu găseam nicăieri de lucru.

— Familia Ashton v-a primit bine?

— Nimic de zis (și Mușat zîmbi cam strîmb). Ei locuiesc, precum probabil știți, în orașelul Menasha. Domnul Ashton era în vremea aceea directorul unei mici edituri și proprietarul unor fabrici de hirtie, mătase și textile.

„V-am rezervat o cameră la etaj — mi-au spus ei. Mîine dimineață mergeți cu noi la biserica metodistă. V-am pregătit câteva haine“ — și ne-au dat câteva haine și obiecte de lenjerie pe care le purtaseră ei. Am fost jignit:

„Aș dori — le-am spus — să muncest, vă mulțumesc foarte mult, sînteți foarte amabili, mă copleșiți, dar eu sper să pot cîștiga în curînd și să-mi cumpăr. De altminteri, în privința hainelor...“

O scurtă tremurătură în glas, și Nostril, satisfăcut, își notă în minte: haine, haine vechi.

— Vă rog să vă serviți, spuse el politicoș și recunoscător întînzîndu-i rominului o plăcintă cu vișine.

Mușat îi săgetă cu o privire plină de ură, dar luă plăcinta în mînă și începu să mănince.

„De ce m-o fi urînd atît? — se întreba intrigat polițistul. Că am pus să-l bată? Doar știe că îmi fac munca!“

Nostril socotea că orice activitate plătită e o muncă demnă și nu înțelegea de ce s-ar supăra cineva pentru faptul că a fost torturat. „Dacă l-aș fi bătut pe gratis, aș mai înțelege... Dar știe doar că în felul ăsta îmi cîștig pîinea.“ Simțea că alta o fi pricina. „De ce m-o fi urînd? Ca om al poliției, ca cetățean al Toridei? Sau poate e nebun? Se simte umilit cînd îi oferi o simplă prăjitură?“

— De la prima îmbucătură pe care mi-au oferit-o soții Ashton, vorbea Mușat, am simțit că sînt pentru ei un obiect de lux. Perkins, directorul unei țesătorii rivale, făcuse senzație în orașel fiind cu casă și masă, în scopuri de binefacere, un ungur cu trei licențe — în drept, litere și fitozofie. Domnul Perkins ieșea la fereastra eta-

jului 1 să-l vadă toată lumea și striga în jos ungurului care îi lucra la grădină:

„Doctore, curăță, te rog, și trandafirul ăla. Așa, doctore...”

Doamna Johnson avea o maimuță, pe când domnul Perkins era mîndru că buruienile din grădina lui — din grădina lui de om fără cine știe ce carte — sînt curățate de un om cu trei licențe.

Acum însă Ashtonii întrețineau o familie întreagă — pe mine, nevasta și cei doi copii. De la prima îmbucătură, am simțit care e rolul nostru, Andy, băiatul de 16 ani al Ashtonilor, s-a uitat la mine cum mînînc și a izbucnit în ris:

„Uite, tată, — striga el — românul ăsta ține cușitul în dreapta și furculița în stînga, nu ca noi!”

Am zîmbit cu stînjeneală, încercînd să explic că așa se obișnuiește la noi, în Europa. Spre mirarea mea, domnul Ashton mi-a spus pe un ton cît se poate de serios, aproape solemn:

„E mult mai bine să ții cușitul în stînga și furculița în dreapta, doar așa e bine — și mi-a explicat poate zece minute în șir avantajele, iar la urmă a spus: Trebuie să te obișnuiești cu ideea că Torida «knows how»¹ și să te adaptezi la modul nostru de viață. Noi fabricăm cea mai bună hirtie, cele mai bune cărți, noi am făcut o revoluție în textile prin materiile plastice, noi o să lansăm primul sateliți artificiali ai pămîntului — asta o spunea în '55, dar de atunci cred că a avut cîteva surprize neplăcute —, noi știm foarte bine cum trebuie să ținem cușitul și furculița, iar dumneata nu trebuie să introduci obiceiuri străine între noi, ci ai datoria să devii cît mai iute un adevărat cetățean al Toridei.”

— Sper că orgoliul unui provincial nu v-a făcut să disprețuiești pe nedrept marea noastră țară! interveni Nostril, surprins ei însuși de a-și descoperi sentimente de mîndrie națională.

— Nu apucașem să ne culcăm, urmă Mușat Imperturbabil, că doamna Ashton a și venit, foarte amabilă, să vadă cum ne-am aranjat hainele acelea vechi în dulap. Dădea sfaturi gospodărești — „La noi se face așa și pe dîncolo” —, zimbea plină de amabilitate, dar soția mea a găsit-o obositoare. Dimineața m-am trezit pus în corul bisericii.

„Asta o să te ajute să te deprinzi mai iute cu lumea noastră...”

Soția mi-a fost înscrisă din oficiu la clubul femeilor metodiste. Felul cum făceau ei colectele de bani, predicile lor, felul cum dirija agentul gras de asigurări, care era conducătorul corului religios, toate astea făceau să ți se aplece de libertatea atît de trimbițată a acestei țări, care se dovedea tiranică pînă și în privința felului cum trebuie să-ți așezi rufele în dulap. Chipurile ca prieten, de la egal la egal, domnul Ashton, bătîndu-se pe burtă cu mine, mi-a cerut ca nevastă-mea să-i „ajute” soției sale în treburile gospodărești. Aici la dumneavoastră e scump să ai o femeie de serviciu. În loc să-și angajeze una, doamna Ashton prefera să ne dea la toți cameră și mîncare: îi revenea mult mai ieftin și cucerea și reputația de bine-făcătoare.

Luni în șir, toate stăruințele mele de a căpăta orice fel de slujbă se izbeau de un refuz prietenesc: „Ce nevoie ai de slujbă, dragă Grig? — mă întreba amabil domnul Ashton. Ai la noi masă, casă, îți dăm haine, zău, mă țighești, înseamnă că nu sîntem prieteni”.

¹ Expresie americanăscă intraductibilă: Torida „știe cum”, adică are tehnică, pricepere.

Nu mai puteam suporta prietenia și democratismul acestor oameni. Am găsit o muncă necalificată la o fabrică de hirtie și m-am mutat cit de iute am putut. Trei zile după aceea, doamna Ashton a venit să inspecteze, tot prietenește, noua casă și să dea sfaturi. Până la urmă am fost nevoit să mă mut în alt oraș, fără să las adresa în urma mea. Am schimbat 18 meserii..

— Fiindcă veni vorba, îl întrerupse Nostril, care e meseria dumitale de bază?

Mușat ezită o clipă, și Nostril simți că s-a apropiat de punctul nevralgic — descoperirea.

20

— Ned, mi se pare că ăsta e!

Omul cu fața lătăreață care răspundea la numele de Ned sorbi câteva înghițituri de cafea neagră, își aprinse o țigară și abia apoi, cu un aer plictisit, luă fotografia pe care i-o întindea colegul său de meserie.

— Ei, ce zici? îl întrebă acesta nerăbdător.

Ned privea poza ca hipnotizat; părea că într-o clipă va cădea adormit, cu fotografia în mână; ca să răspundă, trebui să facă un efort:

— La ora asta, dragă Bill, după ce-am văzut peste o mie de mutre, chiar de mi-ai arăta o focă, tot așa zice că e omul nostru, numai să mă culc o dată.

— Hai, Ned, uite-te bine! Inchipuieți-l în raglanul cafeniului, uită-te mai de sus în jos, cum îl vedeam noi de la fereastră: același ten smeard, aceeași bărbie subțire...

— M-ai convins! strigă Ned subit înviorat. Hei, fetițo! stringe muzeul ăsta de pictură, că mi s-a aplecat de atâtea poze!

O secretară îmbrăcată într-un halat vernil începu să aranjeze iute sutele de fișe și fotografiile care zăceau imprăștiate prin birou.

— Cum îl cheamă? Cine e? întrebă Ned.

Agentul celălalt se uită spre o fișă și răspunse:

— Vezi, e bine că l-am căutat la români. Îl spune Grigore Mușat, e tehnician sau așa ceva...

— Ia fișa și haide iute să-i raportăm generalului Bigellow.

21

Generalul îi primii pe cei doi în salon, innodindu-și din mers cordonul la halat. Era în stare de apatie și de letargie, dar vesel și pasionat. O singură dată îl mai văzuseră astfel; în calitate de chelneri supraveghează sindrofiile și-l văzuseră pe general câștigând bani la „chemin de fer“.

Bigellow citi iute fișa, examină fotografia, apoi le întinse către șeful serviciului Balcani, care, chemat de acasă, tocmai pătrunsese pe ușă, plin de agitație și cu haina încheiată strîmb.

— Dacă permiteți, spuse Ned, așa zice să-i facem prin surprindere o percheziție acasă. Poate tot aflăm ceva...

— Fleacuri, zise generalul. Dacă a fost ceva interesant acolo, de mult se află la vulpoiul ăla de Nostril. Băieți, v-ați reparat greșeala!

Deocamdată, nu mai avem nevoie de serviciile voastre. E nevoie să intre în luptă — și aici generalul își frecă mâinile și privi în gol, cam așa cum își închipuia că trebuie să privească un mare strateg —, e momentul să intre în luptă forțe mult mai serioase.

22

— E voie ?

Cu buza de sus umflată și căzută, greoi și îmbrăcat în haine de stofă groasă din care răsărea, nepotrivit, o cravată țipătoare de vară, Healey îi făcu semn inspectorului că are ceva important de raportat.

Se traseră deoparte, să nu-i audă Mușat, și Healey raportă aproape în șoaptă :

— Peste drum de locuința lui Mușat s-a închiriat azi un apartament.

— Dar aici, în jur, afară de apartamentele închiriate de noi, ești sigur că ei nu ne filează de nicăieri ?

— Am cercetat casă cu casă.

— Tare mă tem că mai mult de două-trei zile n-o să-l putem ține pe romin, spuse Nostril gânditor. Simt mina serviciului secret... Vor să ni-l răpească pe Mușat... pină la urmă s-ar putea să reușească. Healey dragă, trebuie să acționăm repede !

23

Omul țipa și se zbatea pe trotuar, strigătele lui sfîșiau liniștea străzii. Era un om subțirel și negricios, îmbrăcat într-un raglan cafeniu. Fu lovit, i se puse un căluș, iar doi polițiști în uniformă îl aruncară în duba secției polițienești.

Se părea că mai așteptau un superior, căci duba rămase vreo două minute în fața secției. În sfîrșit, un ofițer de poliție sui lângă șofer și mașina țîșni înainte.

Era două noaptea, circulația marelui oraș se rărise simțitor : nu mai vedeai decît oameni ce ies de la restaurante, cam afumați, gonind mașinile dincolo de viteza legală. Pe străzile descongestionate, duba alerga cu mare viteză.

La o încrucișare, o limuzină țîșni brusc în fața ei și începu să-i gonească înainte. După un minut, altă mașină, ca din întâmplare, o încadră din spate.

Alergau astfel, în noapte, prin marele Otlonto, trecuse un sfert de oră și abia acum apărură periferiile orașului.

O limuzină verde, la o intersecție, se repezi brusc în botul dubei. Patru frine țiuiră în aceeași clipă. Strada pustie se umplu iute : din cele trei limuzine ce înconjurau duba săriră afară nu mai puțin de douăzeci și patru de oameni. Nu se auzi nici o împușcătură : cei din dubă, tamponați, leșinaseră.

În două clipe, ușa de la spatele dubei fu deschisă.

Un om mărunț și negricios, îmbrăcat într-un raglan cafeniu, cu cătușe la miini, fu virit într-una din cele două limuzine rămase întregi. La acestea se adăugă încă o mașină, venită între timp ; cu mo-

toarele vibrând, în viteză maximă, cele trei mașini dispărură, fiecare în altă direcție.

24

— N-am furat! Era inghesuială în metrou! E un complot organizat contra mea!

Omul care spunea aceste cuvinte — un om mărunț și negricios, îmbrăcat într-un raglan cafeniu — își împreună miinile rugător:

— Am cazier, știu, am vîrit mîna prin buzunare, dar tocmai voiam să încep o viață nouă...

Cu cîteva lovituri bine ținute fu scos din birou, iar unul din anchetatorii îmbrăcați în civil, în care agenții îl recunoscuseră pe generalul Bigellow, începu să urle:

— Imbecililor, nu vă dați seama că nu-i ăsta rominul?

— Domnule general, permiteți să...

— Nu permit nimic! Cite ore o să mai pierdem?

25

Nostril auzi noutățile fără să clipească.

— Păcat, spuse el. Credeam că serviciul secret lucrează mai subțire! Mă gîndeam să trimit omul într-o circă de mahala, să-l lileze acolo, să scăpăm de agenții ăștia de pe capul nostru. Dar ei au atacat duba! Inseamnă că-s tare nerăbdători, cumplit de nerăbdători!

— Or fi știind ceva ce nu știm noi, se hazardă Healey. Ce-ar fi să punem totul la un loc: noi, prizonierul, iar ei, informațiile?

— Nu-mi stă în caracter, și Nostril zîmbi răutăcios. Dacă pînă-n trei zile nu aflăm nimic, facem un proces obișnuit de spionaj și tot devenim celebri, dragă Healey. Vom cîștiga bănet, nu glumă! Am fi niște proști să dăm cazul plocon pe mina ălora de la serviciul secret.

— Putem să cîștigăm și cîteva gloanțe în piele, spuse Healey, care, auzindu-se numit „dragul meu”, căpătase curaj. Mă mir că ăștia de la serviciul secret încă nu i-au pus pe superiorii noștri să ne ceară omul.

— Au trecut abia cîteva ore, spuse Nostril. Nu vor să se agrite noaptea, să nu miroase mai marii noștri de la poliție că-i vorba de ceva special. Nu știai că între poliție și serviciul secret e o rivalitate? Miine dimineață cei de la serviciul secret o să dea un telefon liniștit, să se intereseze. O să lase lucrurile să tărăgăneze, dar nu mai mult de o zi — sînt totuși grăbiți! —, și probabil luni-marți o să înceapă scandalul. Le dă mîna să mai aștepte o zi-două: știu că omul e la noi și că n-are cum să le scape.

Nostril se aplecă greoi, luă din sertarul de jos al biroului o plăcintă cu vișine și, mincînd fără grabă, adăugă:

— Ce face rominul? L-ai lăsat să adoarmă? Adu-l iute aici!

26

Era un fapt sau numai o impresie? I se părea că pe fața arestatului a apărut între timp o expresie nouă. În loc să fie buimac —

ca omul trezit după ce n-a apucat să doarmă nici măcar o jumătate de oră —, Mușat era calm, iar în ochi îi lucea ceva care semăna a speranță.

— Am fost intrerupși de alt caz, mai urgent, spuse Nostril. Tocmai te întrebam care e meseria dumitale.

De data asta, rominul, avertizat, nu mai șovăi de loc cu răspunsul :

— Deși mă consider un om calificat, mai ales în domeniul științei, împrejurările m-au silit să urăsc diplomele, spuse el cu o voce ușor înăbușită. N-am, oficial, nici o meserie și n-am nici o diplomă...

Se uită pe furis la Nostril, să vadă dacă acesta i-a pus întrebarea cu vreun scop anume.

— Totuși, stăruî inspectorul pe un glas care voia să pară cit mai nepăsător, ce-ai studiat, care vă e, ca să spun așa, dacă nu meseria de bază, măcar pasiunea de bază, preocuparea de baza.

— Biolog, zise Mușat și, volubil, schimbă iute vorba : eram în ultimul an al Facultății de științe naturale din București, mai aveam de dat în toamnă un singur examen, cînd, luat de avîntul acelei vremi, m-am înscris voluntar pe frontul de vest. Aveam o răfuială cu Hitler. Nu eram comunist, poate aș fi devenit mai târziu... Pînă atunci, fetele și învățătura mă pasionaseră mult mai mult decît situația frontului. Am fost orfan de mic, m-a crescut un unchi singuratic din provincie, militar. Era colonel ; în retragere, cînd trupele fugeau, rominii, care n-aveau mașini, au vrut să se suie pe camioanele nemților. Ordonanța l-a prins pe unchiul meu pe cînd cădea îndărăt, cu miinile făiate de un topor al hitleriștilor ; soldatul a văzut cu ochii lui camionul gonind cîtiva metri, cu miinile unchiului meu retezate de la încheieturi, și roind de singe, încețate încă de marginile de lemn. Două săptămîni după aceea, ordonanța m-a găsit la căminul studențesc unde locuiam și mi-a adus efectele unchiului meu ; o zi mai apoi...

— Curios, îl intrerupse din nou Nostril. Aveai deci studiile de biolog practic terminate, îți mai trebuia un singur examen și totuși, venind în Torida, dumneata, în loc să absolvi biologia, ai început să urmezi chimia industrială !...

— Și asta o știi ? răspuse Mușat, străduindu-se să zimbească. Totuși, explicația e simplă : ca biolog puteam să mă fac profesor ; dar aici, în Torida, greu aș fi putut să găsesc o catedră. Biologia teoretică era un lux, posibil la mine în țară ; aici însă trebuia să mă îngrijesc de o piine. Am vrut să mă fac inginer chimist ; înainte disprețuiam diplomele, acum, dimpotrivă, simțindu-mă străin în această țară, voiam o diplomă ca o armă în lupta vieții.

— Și atunci, cum de-ai rămas fără ?

Fața lui Mușat se întunecă.

— Lucram în tot felul de fabrici, și în timpul acesta urmaam cursurile Universității fără frecvență „Farvard“. Rupeam de la gura copiilor mei ca să pot plăti cursurile. Cît timp a fost vorba să mi se ia banii, agenții universității au fost foarte amabili, ba chiar, cîteodată, îmi aduceau de Anul nou cîte o carte științifică în dar, „supliment gratuit“ pentru bibliografie facultativă. În ultimul an însă și-au adus aminte că sînt romin, cetățean străin, că patria mea de origine e o țară pe care ei o consideră dușmană ; au făcut figura

asta și unor toridieni, că au șomaj intelectual, dar în primul rînd se năpustesc asupra străinilor: premiază de ochii lumii cîteva celebrități și pe ceilalți îi persecută. A trebuit să plătesc enorm de mult — enorm pentru mijloacele mele, ca om care și șomaj citeodată —, iar pînă la urmă au încurcat lucrurile atît de bine încît nici la „Farvard“, nici în altă parte n-am putut căpăta titlul de inginer chimist, deși cunoștințele mele (Mușat ezită, ca un om care calculează, apoi spuse cu curaj) întrec cu mult cunoștințele unui inginer de rînd; de altminteri, în fabrică eram numit inginer, deși n-aveam nici gradul respectiv, nici leafla...

Nostril, ca să nu-i deșepte bănuiele, nu vru să-l întrebe dintr-o dată prin ce anume întrece el cunoștințele unui inginer de rînd.

— De aceea ne urîți? întrebă el blind. De aceea ați vrut să plecați la comuniști?

Mușat vorbi încet, visător aproape, ca și cînd nu s-ar fi aflat, flămînd, nedormit și bătut, la un interogatoriu, ci ca și cum ar fi stat de vorbă cu el însuși.

— Cînd eram student la București, credeam că îmi iubesc țara, dar abia aici, pe pămîntul Toridei, am învățat să iubesc, într-adevăr, cu patimă, România mea. N-aveți idee ce înseamnă să trăiești într-o țară ca Torida, unde la tot pasul, de la postul pe care-l ocupi în fabrică pînă la diploma pe care trebuie să ți-o iei, ești privit chiorș, ca străin, cum am fost eu privit aici. Torida este o țară unde aș fi răbdat poate multe de-aș fi știut că măcar copiii mei vor avea puțința să intre în școli superioare, dacă merită, și să nu mai treacă prin ce-am trecut eu; o țară care să respecte dreptul acestei ființe evoluate care este omul, dreptul său de a avea acces la lumina științei pe care au creat-o sute de generații. Dar, dimpotrivă, aici în Torida, la tot pasul, eram umilit ca om aparținînd unei „rase inferioare“, un romîn, latin, un soi de om care nu aparține de rasa anglo-saxonă, considerată de unii ca merită să stăpînească lumea, un om care trebuie să fie întotdeauna primul pe lista de concedieri și ultimul pe aceea de angajări, așa cum spune o vorbă a americanilor: „the last to be hired, and the first to be fired“. Îmi amintesc de doi ingineri, oameni de o surprinzătoare incultură, cu care purtam discuții cam în felul acesta:

„Măi Grig, — mă întreba surizător unul dintre ei — la voi, în România, se fabrică automobile?“

„Cînd am plecat, nu se fabricau — spuneam eu. Cred să azi au început să se fabrice.“

„La fel de bune ca ale noastre?“

„Cred că nu. România e abia la început.“

„He! — rîdea el — păi noi facem cele mai bune. Dar aspiratoare de praf, știți să fabricați?“

„Habar n-am. Cred că acum fabricăm.“

„Dar înghețată?“

„Da, știm.“

„La fel de bune ca ale noastre?“

„Chestie de gust.“

„Ha! — rîdea el — păi Torida are «know how», se pricepe. Cea mai bună înghețată din lume. Dar limonadă se bea pe la voi?“

„Se bea.“

„La fel de bună ca a noastră?“

„Mai bună.“

„Cum ai spus ?“

„Mai bună — țipam eu enervat. Și dacă vrei să știi, am aflat că și utilajul petrolifer e mai bun! Și masele plastice, na!“

„Cum asta? România are limonadă mai bună ca a noastră?“

„Cum îți spun! La mine în țară am băut limonăzi mai bune decât «Coca-Loca» astea, cu gust de doctorie.“

„Fugi, mă, că nu se poate! Nu există limonadă mai bună ca a noastră.“

„Ba există!“

„Mă Grig, gîndește-te bine la ce vorbești. Mi se pare că tu ești comunist. Mi se pare că o să-ți dăm o bătaie soră cu moartea dacă nu-ți place limonada noastră și o să te trimitem să bei poșirca aia din spatele cortinei de fier!“

Uite așa vorbeau cu mine, pînă m-am plictisit afita, de uram orice produs pe care stătea scris „Made in Torida“. Visam să inventez ceva cu care să-i pun..., pardon, să vă pun în inferioritate...

Nostril observă și această ezitare în povestirea omului din fața sa.

— Dar n-am avut timp, reluă grăbit Mușat. Deși nu sint comunist și nici n-am cunoscut bine Uniunea Sovietică, totuși mi-a mers la inimă cînd a lansat cel dintîi satelit artificial. Dorul de patrie, care mă încerca și înainte, a început să mă mistuie; priveam cu durere cum copiii îmi cresc uîtînd limba părinților lor și — lucru mai grav — cum capătă deprinderi de bătăuși și nevropați. Cînd peste toate acestea s-a adăugat criza ultimilor ani, am simțit că nu mai pot rezista, că, în ciuda tuturor riscurilor, trebuie să încerc repatrierea mea. Restul îl știți.

— Domnule inginer, ai uitat să-mi spui de marea dumitale invenție, spuse încet Nostril, care îl ascultase cu o figură blajină.

Mușchii de pe fața lui Mușat vibrară. Bărbia colțuroasă i se ascuțise, sprîncenele formară o linie dreaptă, neîntreruptă, iar gura largă i se arcui în jos. Incepea lupta, adevărata luptă.

— Nu știu despre ce descoperire vorbești.

27

— Să ne-nțelegem bine, spuse Nostril răbdător. Soția și copiii îți sint sub arest. Putem să-ți înlesnim repatrierea, ba chiar putem spune că ai plecat, n-o să întrebe nimeni de tine, și putem să te chinuim și cinci ani în șir dacă vrem. De vrei, poți să-ți vezi fata vindută vreunui bordel din Jamaica, iar sifilisul, te asigur, nu-i o boală recomandabilă pentru fetița unui inginer. Pot să-ți dresez atît de bine flăcăul, încît să-l vezi expedit ca parașutist, să ai satisfacția că-l vezi murind, ca spion, în scumpa ta patrie. Și așa mai departe. Să fim serioși! Spune tot ce știi și o să ai bani, mai e încă nevoie de oameni capabili în Torida. Ce invenție ai?

Mușat vorbi ca și cînd ar fi repetat mecanic un refren plictisitor:

— Nu știu despre ce invenție este vorba. Degeaba încerci să mă sperii (și deodată ochii îi sticliră amenințător). Am prieteni puternici care vor ști să mă scoată de aici.

Spunea adevărul sau mințea ca să-l intimideze pe Nostril? Inspectorul își aminti expresia de speranță pe care o cifise în ochii rominului. Poate că inginerul simțise ceva: poate că glonte care străbătuse fereastra, întreaga agitație provocată de serviciul secret,

Muşat le lua drept semnele pe care i le dădeau nişte prieteni de mult aşteptaşi.

— Ştii ce cred eu despre prietenii tăi? vorbi Nostril apropiindu-se de el. Uite ce cred! şi îi repezi un pumn în mijlocul figurii.

Omul nici nu încercase să se apere. Nu prea înalt şi destul de ușor, fu ridicat de forţa loviturii şi se prăbuşi fără mare zgomot. Se sculă iute, scoase din buzunar o batistă albastră cu care-şi tamponă nasul şi gura. Vorbi şuierat, prin batista care se umezise de sânge:

— N-ai să aflu nimic, brută, poţi să mă omori. Din clipa asta nu mai scot un cuvânt.

Nostril îl pofti să şadă într-un fotoliu moale, comandă o băutură răcoritoare, îi oferi o țigară pe care celălalt o refuză, iar la urmă scoase fotocopia cererii pe care Muşat încercase s-o arunce la consulat.

— Uite, scrii aici, negru pe alb, că ești autorul unei descoperiri epocale.

Muşat tăcu. Dacă inginerul l-ar fi privit cu ură, Nostril ar fi fost, cit de cit, mai satisfăcut; dar românul avea acum o căutătură ironică, glumeață chiar.

Ca să înfrunte această privire, Nostril — care nu mai avea poftă de plăcinte — își turnă încet dintr-un termos o cafea neagră. Mina, care lovise năpraznic, îi tremura încă de violența efortului.

— Ai stofă de comunist, rise Nostril, măcar prin felul cum rezisti la bătaie. Acum, psihologiceste vorbind, m-am convins că un tip ca dumneata poate într-adevăr să fi făcut cine știe ce descoperire. E păcat, e tare păcat, și poate o să-ți explic odată de ce...

Nostril își dădea seama de unde provine ușiătura calmă și ironică a românului. Muşat ajunsese la fundul caznelor; știa exact tot ce știe Nostril, știa că celălalt a aflat că-i vorba de o invenție, i-a aflat numele, adresa, totul; a fost bătut, torturat și va mai fi; deci toate nădejțile i s-au spulberat. Or, tocmai această eliberare de nesiguranță, de nevoia de a minți, tocmai această fază rudimentară a luptei, în care unul nu mai are altceva de făcut decât să schingiuiască, iar celălalt doar să tacă, îi insufla lui Muşat o forță nouă. Sau poate avea, într-adevăr, prieteni puternici, care de afară vor face tot posibilul să-l scape?

Offă adinc — se simțea înconjurat de primejdii invizibile — și apăsă pe un buton. În ușă se ivi, lătareț și blond, Healey.

— Ascultă, Healey, l-ai perchezitionat?

— Nu, șeful, l-am adus direct aici. Numai de arme l-am căutat.

Nostril își întoarse fața spre român:

— Scoate tot ce ai în buzunar.

Muşat, încă însingurat, se scotoci cu degete tremurinde și scoase un stilou ieftin, bani, niște însemnări și chitanțe pe care nu figura numele lui, un pieptene — relativ puține obiecte (legitimafii n-avea). Părea că a cîntărit dinainte ce să ia cu el și ce nu.

— Healey, spuse Nostril cu un aer întunecat, ia vezi, ce și-a lăsat prin buzunar? Pipăie și căptușelile.

Agentul îl cercetă îndelung și cu băgare de seamă.

— Nu cred să mai albă ceva...

— În orice caz, constată Nostril ironic, hainele acestui domn s-au bofit. Luați-i, deci, totul, lenjeria, obiectele, totul, și să-i dăm un costum de-al nostru. Cu o cravată frumoasă!

Se uită la Mușat să vadă dacă e neliniștit de această cercetare. Inginerul ședea însă calm, tamponându-se cu batista peste gura singurindă.

— Dă și batista! spuse Nostril furios.

O apucă de un colț, căci se pătase de sînge. Încercă să-i desfacă tivul, dar batista, făcută dintr-o materie plastică densă și fină, nu era cusută cu ață: tivul, îngust, reintra în corpul batistei. Nostril avu sentimentul că, în sfîrșit, a găsit un indiciu. Despică grijuliu tivul cu o lamă, dar imediat aruncă batista pe jos, dezamăgit: în tiv nu se afla nimic.

Între timp, unul din agenții lui Healey adusese lenjerie de corp și o salopetă subțire, de culoare cenușie.

— Aici nu e frig, vorbe Nostril, în vreme ce Mușat se schimba. Poți să umbli mai ușor îmbrăcat. Nu încerca să te spînzuri cu ele: e o pinză care se destramă imediat.

— Ce facem cu lucrurile lui? întrebă Healey.

— Pune-le acolo! și Nostril arătă un dulap de metal vopsit în verde. Miine să mi le găuriți bucățică cu bucățică: s-ar putea să-și fi ascuns în manșetă, în rever, pe undeva, cine știe ce foiță cu formale.

Spunînd acestea, se uită din nou la fața lui Mușat și rămase surprins: inginerul părea îngrijorat, ochii, pe care și-i ținea aproape tot timpul plecați, ca să nu trădeze, totuși scăpărau din cînd în cînd un fulger de alarmă.

Abia atunci — ciudat lucru! — inspectorul își aminti că-i obosit, că trebuie să se culce. Nevasta îi telefonase de mai multe ori. Dar el, cuprins de desperare că nu poate afla nici un punct slab în armura rominului, uitase de oboseală și de somn.

„Acum însă — își spuse — sînt pe aproape. A fost îngrijorat cînd am spus că-i vom cerceta hainele bucățică cu bucățică. Pare c-a uitat de prietenii cu care mă amenința.“

Înceu dulapul de fier în care se aflau lucrurile lui Mușat și-i spuse lui Healey să întărească paza în jurul prețiosului prizonier. Apoi plecă.

28

Domnul în albastru stătea gînditor la fereastră, cînd în ușă apărură un domn roșcat, îmbrăcat în haine cu carouri și purfînd o mare floare roșie la butonieră. Era scund și, probabil pentru compensație, avea tălpi neobișnuit de groase la pantofi.

— Mă scuzați, zise el, o căutam pe pictorița Pittpott.

Cei doi admiratori de artă abstractă, cu cite o mină înfiptă în buzunar, se priviră citeva clipe ochi în ochi.

— E trei și jumătate noaptea, răspunse domnul în albastru. O oră cam nepotrivită.

— Mi-a venit o idee grozavă, explică netulburat și zimbitor domnul cu floarea la butonieră, clătîindu-se pe tălpile sale groase cit trei degete. Pictură pe mese! Vă dați seama? Mese pictate! Fiind mari și orizontale, n-ai cum să le admiri decît suindu-te cu un etaj mai sus. Faci o găurică în podea, te lungеști pe burtă, te uiți prin orificiu și admiri masa pictată. Am uitat să vă spun că peisajele înfățișează pămîntul văzut din avion. În felul acesta ai senzația că zbori.

— Admiram albastrele ziduri pittpottiene, răspunse la fel de surizător domnul în albastru, și, ca să le contemply nestinjenit, am postat doi oameni în hol, să nu lase pe nimeni să între aici. Vă rog să nu mă considerați indiscret, dar aș vrea să știu cum ați descuiat ușa și cum ați trecut de acești doi apărători ai contemplației estetice?

— Ușa n-am descuiat-o, replică domnul roșcovan, prefăcându-se mirat și agitându-și incurcat minusculele picioare pe uriașele tălpi, apropiindu-se mereu de domnul în albastru. Dimpotrivă: am găsit pe ușă un aliș pe care scria: „Intrați fără să bateți!“ Iar în hol n-am întâlnit pe nimeni. Puteți să mergeți în hol, să vă convingeți, și să vă uitați și pe ușă.

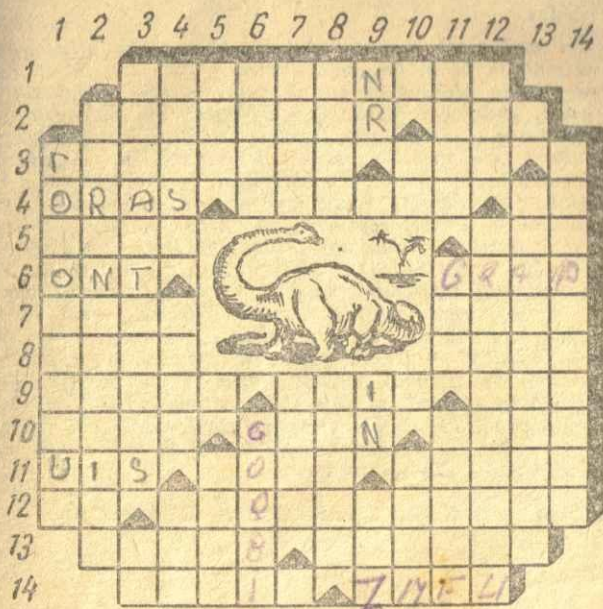
— Vă cred, răspunse amabil domnul în albastru, stringind ceva în buzunar, mai ales că arta noastră este de așa natură încit...

Restul acestei fraze n-a mai fost rostit niciodată: din tălpile îndreptate oblic în sus ale domnului roșcat porniseră, brusc și cu mare forță, două fișnituri de lichid roșiatic; o clipă, domnul în albastru parcă mai vru să spună ceva, să-și scormonească buzunarul, dar nu mai putu decit să-și închidă ochii, trăsnet de un somn irezistibil.

Trei oameni pătrunseră în odaie și se îndreptară spre domnul în albastru. Scoțindu-i arma din buzunar, îl puseră cu grijă într-un sac mare, amenajat cu găurele pentru respirație. Domnul cu floare la rever și tălpi groase se așeză în locul rămas liber.

(Continuare în numărul viitor)

ANIMALE PREISTORICE

ORIZONTAL :

1) Reptilă amfibie, asemănătoare șopîrelor ; 2) Monstru acvatic asemănător șarpelui din perioada cretacică, ce ajungea pînă la 14 m lungime — Pronume ; 3) Gigantică reptilă terestră înfîlnită în perioada jurasică, a cărei lungime atîngea chiar 30 m, una dintre cele mai mari ce au trăit vreodată pe suprafața pămîntului — Măsură ; 4) Nădrag — Dimensiune ce caracterizează animalele preistorice din era mezozoică (pl.) — Întrebare ; 5) Nume feminin — Segment (abr.) ; 6) Oficiul Național de Turism — Cel mai răspîndit pește din țară numit și zvirlugă ; 7) Pantateuhul (abr.) — Pește de Dunăre care seamănă cu șalaul ; 8) Partea care tratează moravurile în retorică veche — Întinse ; 9) Dreg — Varietate de agat — Corp geometric ; 10) Oraș în Spania — Animal din era cuaternară și care trăiește și în zilele noastre în regiunile reci — A rețea oblic ; 11) Uniunea Internațională a Studenților — Din Arabia — Munte pe care vîna Odobescu cocoși sălbatici ; 12) Măsură chineză — Strămoșul rinocerului care nu avea coarne, înfîlnit în perioada paleogenă ; 13) Uriașul elefant păros din cuaternar, cu fildeși enormi, pînă la 3 m lungime — Șarpe înaripat de mărime uriașă și de culoare aurie, cu mai multe capete care vărsa foc din guri, înfîlnit în... basme ;

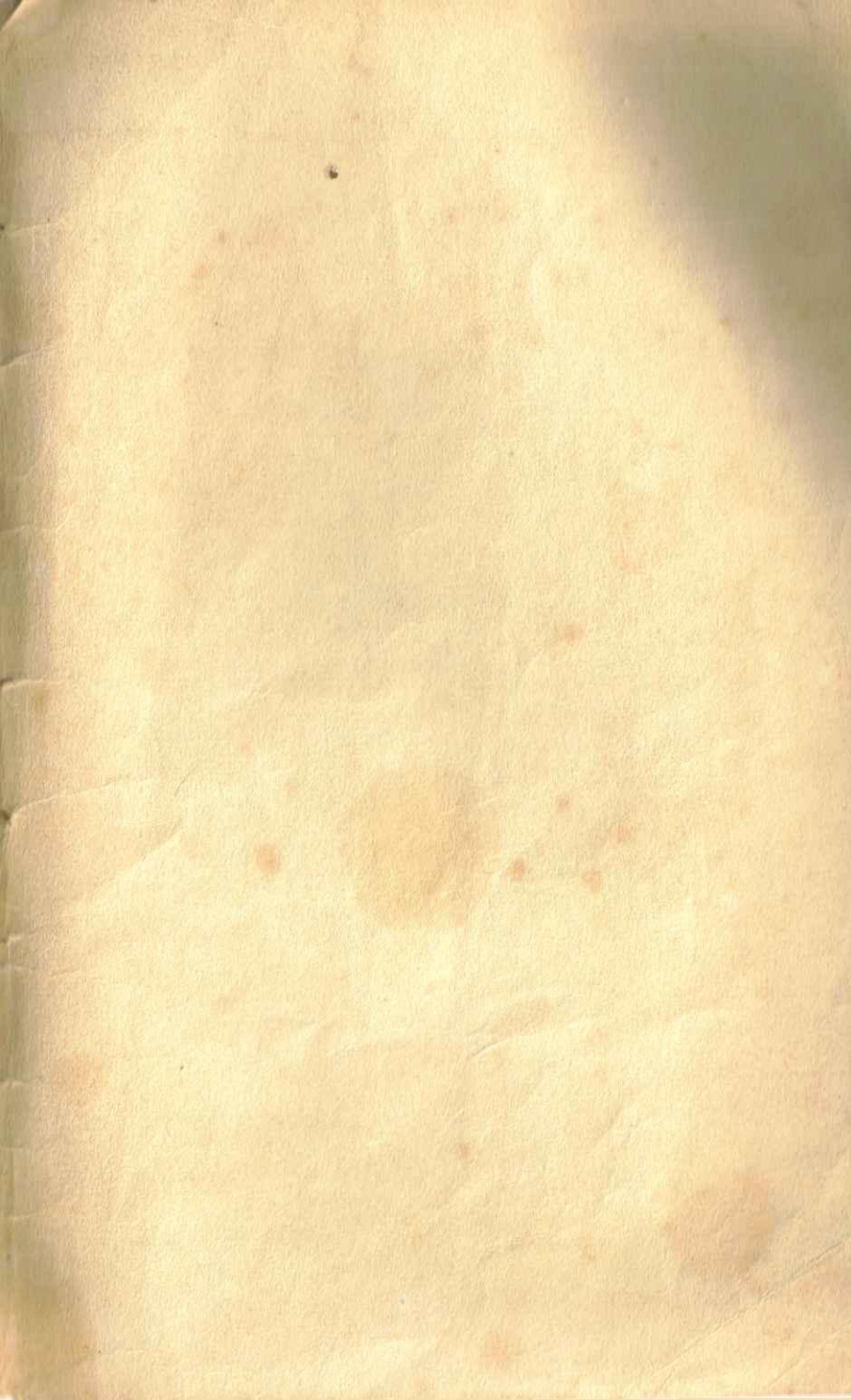
14) Rest al unui animal (plantă) care a trăit într-o epocă geologică anterioară și care este îngropat și conservat în straturile pământului — Se povestește copiilor.

VERTICAL :

1) Cel mai mare mamifer terestru din perioada neogenă, care ajungea pînă la 17 m lungime, din care un exemplar din cele mai mari se află la Muzeul de istorie naturală din București; 2) Mamifer uriaș, strămoșul hipopotamului, întâlnit în paleogen; 3) Om-maimușă mai evoluat decît pitecantropus, găsit într-o peșteră, lângă Pekin, numit „omul chinez”, care era vîntor și întrebuința focul — Al fine (muz.); 4) Celor de culo (pop.) — Fratele lui ... Petru — A iubi (lat.); 5) „Pămînt” răsturnat! — În acest moment; 6) Afluent al Trotușului — Păsări răpitoare; 7) Arab — Lucrător în argilă; 8) A sufla cu aur — Prinț din Orient; 9) Nota redacției — Plantă textilă — Riu ce se varsă în golful Persic; 10) Indiciile cele mai prețioase pentru arheologi (sing.) — Nume feminin din... două note; 11) Ca singele batracienilor — Strămoșul lui se numește phenacodus și e cel mai vechi mamifer din paleogen — Stilp; 12) Balaurul... oltenesc — Girafă gigantică, asemănătoare unui bivol, cu capul enorm, ca al unui elefant, întâlnită în perioada neogenă; 13) „Șopîrlă cu coarne”, greoaie și totuși foarte iute, întâlnită în perioada jurasică; 14) Leneș uriaș din cuaternar, găsit în cimitrul natural de fosile din zăcămintele de asfalt de la Ranchul La Brea, lângă Los Angeles din California.

Dicționar la îndemînă: TAB—ASEN—IRUN—TORA.

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică” și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice” se primesc pînă cel mai târziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNA - PREȚUL 1 LEU